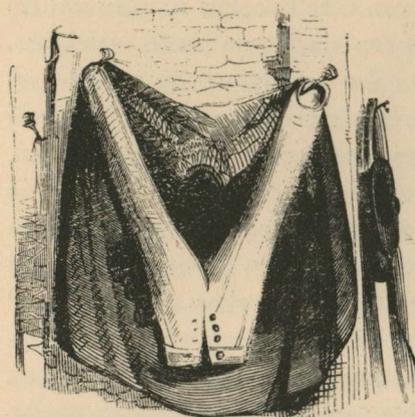

DE KLEERENJOOD.

erschooning, lieve lezer, voor de volgende vraag:

Kent gij Van Riezel, den kleerenjood van de Gevuldegracht, die als een trechter toeloopende straat, welke men in de wandeling den aanlokkelijken naam van Luizemart geeft?

Niet? — Sta mij dan toe, dat ik er u van harte geluk mee wensch.

Ten eerste, omdat er op zulk een kennisschap weinig te roemen valt, en ten andere, dewijl gij u dan tot heden genadig verschoond zaagt van den lastigsten der lastigen zijner talrijke broeders, die als hij u op het lijf valt met zijn: „Handelen, Meneer?” of met zijn onwederstaanbaar: „Nha nheem me doch hen bhrifje, bhij me leben! as je de honderdduizend niet threkt, zhal hik ghezond zhijn!” er veel moeilijker af te slaan is dan de welbekende klitten, waarmede gij in vroeger dagen zoo menigen mede-kostjongen hebt toetgekeld, en welke proeve van behendigheid

u al te vaak beloond werd met een paar oorvijgen van den „ondermesjeu”, onder wiens opzicht gij wandelen gingt.

Laat ik echter trachten u den man, door middel van mijn in „gietelijk git” gedoopte Perry-pen af te schetsen.

Welk een toonbeeld is hij van het vermogen des Tijds! Wie zou zeggen, dat hij die daar rondwandelt met een van vet glimmenden hoed, gescheurde jas, een met tallooze stukken opgelapte broek, versleten schoenen, en grauwen zak onder den arm, „khleer khood!” roepende met half gesmoorde stem, dat hij, zeg ik, in jeugdigen leeftijd door zijn moeder aan elk en een iegelijk werd voorgesteld als het „mooie joodje van ’t Paddemoes”, hij die thans den leelijksten onder de kinderen Abrahams verdient genaamd te worden, hij die alle zijn collega’s in smerigheid verre achter zich laat? Wat ik u bidden mag, zorg dat uw deur goed gesloten blijft, want als hij er één voet tusschen gezet heeft, raakt gij niet van hem ontslagen, dan nadat gij hem uw paar oude kamermuilen en versleten zwarten rok hebt afgestaan, of uw dienstbode haar oud-ijzer en lorren tegen zijn zilver heeft ingewisseld. Vandaag komt hij om van u te koopen; morgen wil hij (want hij behoort tot het ras der geboren sjacheraars) een wafelijzer, een partij leege flesschen of een door uw buurvrouw op *retraite* gestelden koffiemolen aan u verhandelen, en bezigt daartoe al de zijner natie eigene welbespraaktheid om u dat alles voor goede waar op te dringen.

Zoo gij zijn woning voorbijgaat en gij het ongeluk hebt een blik te slaan op de onder zijn luifel uitgestalde kleederen, waartusschen eeuwig een schuttersrok en een paar kapotjassen hangen, schiet hij als een bruinvisch op u toe, en begint met zijn alles overweldigend *flux de bouche* u op te lepelen, van welke heerlijke qualiteit, uit welk beroemd magazijn, van welk een spotprijs het is, en door welk een gelukkig toeval hij in het bezit geraakte van al die fraaiigheden, welke hij echter met heele hoopen op het Vrijdags-boelhuis heeft opgedaan, daar, naar mij ter ooren kwam, geen Christenziel er aan wilde om de „heeren met roode mantels” die er in logerden, doch die onze maat door jaren ondervinding geleerd heeft, in een oogenblik te doen verhuizen. En waarlijk, het geeft u een hooger denkbeeld van de kracht van ’t Genie, als gij de broek, die in gindschen hoek te drogen hangt, beziet. Toen hij die voor een paar schellingen van een der hoflakeien kocht, was hij ontoonbaar van vet en smeer, en thans zoudt gij er op

zweren, dat hij zoo even de handen van den kleermaker verlaten had. In dergelijke bedrijven is hij een waarachtig kunstenaar, waarom hij verdiende door Z. M. gebreveteerd te worden. In dergelijke bedrijven? De hemel beware mij, dat ik den man te kort zou doen: ik heb te veel afkeer van lawaai, te veel eerbied voor mijn *corpus*. De kleerenjood is een *omnis homo*, die voor alles raad weet, van alles geld maakt, van alle markten weergekomen en echter vrij van alle baatzucht is, ja, zelfs in zulk een graad, dat hij zich steeds verheugt in den voorspoed zijner concurrenten. Zie, daar nadert er een met een cavallerie-trompet onder en een paar oude zijden japonnen op den arm. In een oogenblik is hij door een menigte *confrères* omringd. Dat schitterende koper, die roode kwasten, dat *gros de Naples* zijn hun magneten. Hoe betasten zij alles, hoe wordt het koord uit één gerold, de deugdelijkheid er van bewonderd, de dikte van het metaal geprezen, de zware zijden stof bewierookt! Nu verlaat het de handen van Markus, dan is het tusschen de vingers van Lijpje, om straks in die van Levi over te gaan. Welk een belangstelling! — De eigenaar wordt overstroomd met gelukwensen, in triomf naar huis gevoerd en nog binnen zijn woning door de schare gevolgd, om ook des koopers huisvrouw dezelfde felicitaties aan te bieden. — En waarlijk, hij verdient ook onze belangstelling, de man, die, zonder tegenspraak, een der ijverigste leden der maatschappij is, die, verre van met de kippen op stok te gaan, steeds met den Leeuwerik het nest uit is, om in de behoeften van zijn huisgezin te voorzien, en met een instinkt, den besten jachthond waardig, niet alleen binnen „’s Graven schoonen Hage”, maar ook in de dorpen, die het omsingelen, of in de naburige steden weet op te sporen waar hij zijn sober kostje mee winnen zal, en nooit den moed verloren geeft, maar, al is het hem gisteren tegengelopen, geloovig en vertrouwend op den God Jacobs den dag van heden begint, in ’t vooruitzicht van toch op den aanstaanden Sabbath zijn gekookte zeelt of met orego toebereide „fleisch” op zijn, anders zoo karig voorziene, tafel te vinden. Op den Sabbath! maar dan zou het u bezwaarlijk vallen hem te herkennen. Een paar uren eer de, door niet één Dichter nog bezongene, Avondster zich aan den hemel verthoont, betreedt hij zijn winkeltje, om er met zijn dierbare Rachel het pak uit te kiezen, dat hun beiden het beste vleit, en na aldus geaddoniseerd den volgenden morgen de godsdienstoefening bijgewoond, en zijn, nu zoo rijken, maaltijd ge-

nuttig te hebben, wandelt hij met gade en telgen naar de Maliebaan, om zich te koesteren in de milde zonnestralen en te droomen van het land zijner vaderen. Doch nauw zijn

Zon en hoenderen te kooi,
Alle gevels, alle takken,
Alle meisjes, even mooi,

of het mooie pak hangt aan den kapstok, de dagelijksche plunje is aangetogen, en Van Riezel is weer de oudskoop van altijd, die nu reikhalzend uitziet naar de ambachtslui, welke voor den Zondag willen „ingespannen zijn” met een nieuwe jas of pet, terwijl de hem verwante Koningskinderen opnieuw hun oorenstreelend „zhoet en zhier ap, sthoofpeer, mooie blomkhood en rhammenas” door de straten doen galmen, en zijn geluk kent geen palen als hij voor een matige winst een paar verknipte buizen of mansbroeken verkoopt.

Zoo slijt hij zijn dagen tusschen koopen en verkoopen, trekken en thuis blijven, tot dat vriend Hein hem als gading beschouwen en afscheuren zal van zijn koopmanschap, wanneer zijn beenderen bij die zijner vaderen zullen vergaderd worden en men hem, onder luid misbaar, henen draagt

Zum kühlen Grab’

aan welks rand vrienden en magen hem hun jongst vaarwel toeroepen en het jonge Brammetje op het hart drukken, in de voetstappen zijns vaders te treden, en zoo, als hij, de stad te vervullen met zijn liefelijke stem, en getantaliseerd te worden door het gezicht van nieuw geld en oude kleren.

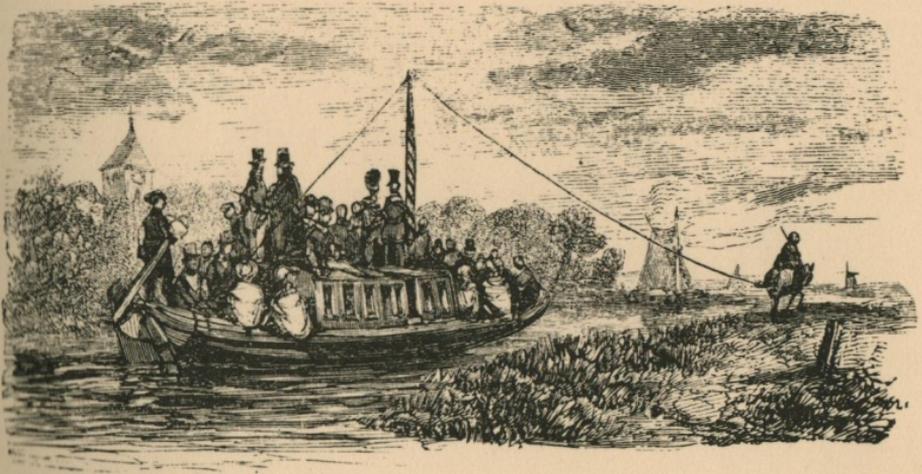
S. J. v. D. B.

DE NEDERLANDEN

Karakterschetsen, kleederdrachten, houding
en voorkomen van verschillende standen

MET GRAVUREN VAN
HENRY BROWN

1936

N.V. UITGEVERS-MIJ „PARNASSUS”
AMSTERDAM

Dit boek is uitgegeven in 150 exemplaren.
 Het is verscheen in 1945 doch werd vroeger
 reeds en gedrukt in 1941. De uitgave
 werd door de Duitschers verboden omdat
 er eenige gedeelten van de Camera Obscura
 van Nicolaas Beets in zijn opgenomen,
 welk boek door de Duitschers verboden
 was wegens een anti-Duitsche villa-
 liep, die hierin egeres schijnt voorte
 komen.

Het jaartal 1936 is „Camouflage“.
 De Duitschers hebben in 1941 het recht
 willen vereenigen doch dit is tijdelig
 „aangehouden“. De natiezen der
 Leekening hebben zij eekes keunen
 aekedalen en deze werden vereen-
 ligd, waardoor werd eekes van deze
 oude Leekeninge weder uitgegloten
 lye. Gelukkig waren de afdrucken,
 die reedig waren van de bove-
 geseunde 150 exemplaren gues
 en ook „aangehouden“.

Rotterdam December 1945.

J. Harduiker.